Česko

Frankfurtský knižní veletrh
Čestný host 2026

Zvířata přicházejí do města

Obydlet, nebo zamořit?
Poezie a moc pojmenování světa

Metodický materiál pro práci s knihou na SŠ

Tento materiál byl připraven v rámci projektu Czechia 2026 – čestné hostování ČR na Frankfurtském knižním veletrhu.
www.czechia2026.com
Metodické listy pro střední školy a gymnázia zpracovala Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Česko Frankfurtský knižní veletrh Čestný host 2026

FRANKFURTER BUCHMESSE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Vypracovala
Mgr. MgA. Eva Navrátilová, Ph.D.

Redakce
Eva Čechová

Kniha
ILJAŠENKO, Marie. *Zvířata přicházejí do města*. Brno: Host, 2025. ISBN 978-80-275-2546-1.

Anotace knihy
(od nakladatelství Host): „Města nejsou jen bydlištěm lidí, jsou také domovem zvířat, ptáků a rostlin. Právě těm je věnována třetí sbírka Marie Iljašenko (nar. 1983), doprovázená ilustracemi ukrajinské výtvarnice Mariko Gelman. Lišky v ní odpočívají ve stínu londýnských telefonních budek, pstruzi monitorují čistotu vody v pražské čističce, divoký hrášek bují mezi pruhy městského okruhu. Nečekejme ale žádnou idylu, lidé své sousedy v lepším případě ignorují nebo se jimi povrchně dojímají, v horším jim upírají právo na domov. Básně vyprávějí o biotopech, jako jsou potoky, rumiště, uliční kaňony a zelené koridory, a o pastech v podobě skleněných ploch, trnů, světlíků a mříží. Lze mluvit o zvířatech a rostlinách, nebo dokonce mluvit jejich hlasem, a přitom se vyhnout zjednodušení, poučování a antropomorfizaci? Je třeba se o to alespoň pokoušet. Urbánní, přírodní a zároveň intimní lyrika o každodennosti bažanta, o démonovi roztomilosti, sovách, zajících, filodendronu, kočce a kocourovi a o soužití s nimi.“

Anotace lekce
Tato lekce se zaměřuje na roli jazyka v utváření významu a moci pojmenování. Žáci pracují s básnickým textem, který tematizuje vztah člověka a nelidského světa v městském prostředí a narušuje antropocentrické pojetí dějin. Prostřednictvím různých čtenářských perspektiv sledují, jak volba slov ovlivňuje interpretaci reality a legitimizuje určitý způsob nahlížení světa. Lekce vede žáky k reflexi etického rozměru jazyka a k uvědomění si, že literatura může zviditelňovat hlas těch, kteří bývají v běžném diskurzu opomíjeni.

Cílová skupina
Žáci vyšších ročníků středních škol, zejména 3. a 4. ročníků gymnázií a lyceí. Lekce je založena na interpretačně náročnější práci s poezií, která tematizuje vztah jazyka, moci a perspektivy, a předpokládá schopnost abstrahovat, reflektovat různé čtenářské pozice a uvažovat o etickém rozměru pojmenování reality. Díky skupinové práci a diferencovaným interpretačním přístupům umožňuje zapojení žáků s různou mírou čtenářské zkušenosti, přičemž těžiště lekce spočívá spíše v porozumění významovým posunům než v literárněhistorických znalostech. Přístup vyučujícího lze přizpůsobit konkrétnímu typu školy a třídě, základní struktura a myšlenkové jádro lekce však zůstávají zachovány.

Časová dotace
45 minut

Klíčová slova
jazyk a moc, etika jazyka, antropocentrismus, zvířata ve městě, perspektiva, empatie, město (paralelní města), kritické myšlení

Cíle lekce
- Žák si uvědomí, že jazyk není neutrálním nástrojem popisu reality, ale aktivně se podílí na jejím utváření, hodnocení a hierarchizaci.
- Žák porozumí tomu, že volba slov nese mocenské a etické důsledky, a že různá pojmenování téže skutečnosti vedou k odlišným interpretacím světa.
- Žák rozpozná, že poezie umožňuje tematizovat otázky moci, jazyka a perspektivy, které v běžném faktickém diskurzu často zůstávají nepojmenované.
- Žák se seznámí s možností číst básnický text z nelidské perspektivy a pochopí, jak tato perspektiva narušuje antropocentrické chápání dějin a města.
- Žák rozvíjí schopnost interpretovat poezii z různých čtenářských pozic a reflektovat, jak zvolený interpretační rámec ovlivňuje význam textu.
- Žák je veden k empatii a schopnosti změny perspektivy, zejména ve vztahu k těm, jejichž hlas je v jazyce a dějinách marginalizován.

Rámcově vzdělávací program
- Lekce je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem (RVP) pro gymnázia v oblasti vzdělávání Český jazyk a literatura, konkrétně v okruhu Jazyk a *jazyková komunikace* a *Literární komunikace*. RVP G mezi očekávané výstupy uvádí, že žák: *„v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu ke sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu“ (RVP G, s. 13)*.

  Tento výstup je v lekci rozvíjen průběžně: od úvodní evokace založené na kontrastní jazykové volbě, přes interpretaci básnického textu až k následné reflexi jazykových pojmenování, v níž žáci sledují, jak volba výrazových prostředků proměňuje hodnotový rámec výpovědi a náš pohled na realitu, aniž by se změnila samotná skutečnost. RVP G dále uvádí, že žák: *„na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu“ (RVP G, s. 14)*.

  Tento výstup je v lekci naplňován opakovanou interpretací básnického textu, při níž se žáci zaměřují na jazyk lyrického subjektu, jeho perspektivu a způsob, jakým poezie artikuluje vztah moci, pojmenování a dějin. RVP G dále uvádí, že žák: *„postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí“ (RVP G, s. 15)*

  Tento výstup je v lekci naplňován společným sdílením skupinových interpretací a následnou celotřídní diskusí, v níž jsou jednotlivé výklady konfrontovány a zasazovány do širšího významového a hodnotového rámce.

- Lekce se přirozeně vztahuje k průřezovým tématům vymezeným v RVP, zejména k oblasti *Osobnostní a sociální výchovy*, neboť podporuje schopnost změny perspektivy, empatii a reflexi vlastních jazykových a hodnotových postojů. Zároveň se dotýká oblasti *Člověk a životní prostředí*, když prostřednictvím nelidské perspektivy tematizuje vztah člověka k městskému prostoru a k dalším formám života. Lekce rovněž rozvíjí kritické uvědomění si role jazyka při utváření obrazu světa, čímž přispívá k formování hodnotových orientací a citlivému vnímání okolního světa i sebe sama.

Potřebné pomůcky

básnický text (varianty bez závěrečné strofy, dále i výtisk celé básně či jen dodatečný výtisk poslední strofy), pracovní listy pro skupinovou práci s otázkami k básni, tabulky s příklady rozdílného pojmenování reality (o zvířatech / o lidech; lze i promítnout), tabule nebo flipchart, pro variantu s projekcí je nutné zajistit počítač s dataprojektorem či interaktivní tabuli (pro evokační větu, společné sdílení výstupů, tabulky a závěrečné dvojverší s větou k doplnění)

Další možné náměty pro práci s knihou

- V rámci metodiky pro projekt *Czechia 2026* je k dispozici ještě jedna lekce věnovaná práci s básněmi z této sbírky (*Reálné situace v básnickém zrcadle: zvířata a rostliny ve městě*). Tato lekce rozvíjí porozumění poezii jako specifickému způsobu výpovědi o reálných situacích a umožňuje žákům na konkrétních příkladech sledovat rozdíl mezi faktickým popisem reality a její básnickou interpretací.

- Básnířka Marie Iljašenko v závěru sbírky uvádí své inspirační zdroje, mezi nimi i film *Planeta Praha* (2022). Tento český dokument režiséra Jana Hoška zachycuje skrytý život pražské přírody a ukazuje, jak bohatou biodiverzitu lze nalézt v prostředí města – a to prostřednictvím příběhů zvířat a rostlin, které se adaptovaly na městské prostředí. Film sleduje životní cyklus mnoha druhů napříč ročními obdobími a prostřednictvím pozorování přírodních jevů ve městě inspiruje diváky k většímu zájmu o přírodu i k reflexi vlastního vztahu k ní. Práce s tímto filmem může rozšířit výuku poezie o audiovizuální reflexi přírodních jevů a motivů, které se v básních objevují.

- Sbírka je členěna do tří částí, z nichž každá obsahuje cyklus básní nazvaných „Pět týdnů v Tokiu / Barceloně / Kyjevě“. Jedná se o lyrické obrazy měst sestávající z pěti strof, které tematizují atmosféru daného místa z nečekaných úhlů – často prostřednictvím místní fauny a flóry a s využitím autentických geografických názvů. Tento cyklus nabízí možnost srovnávací práce – žáci mohou porovnávat nejen obrazové prostředky, ale také biodiverzitu a kulturní kontext jednotlivých měst. Můžeme tak propojit literární analýzu s geografickými a znalostmi a ekologickým vnímáním světa, a podnítit diskusi o tom, jak různé kulturní a přírodní prostředí formuje literární vyjádření.

- Během čtení sbírky se často nabízí metafora města jako mapy, v níž nejsou zaznamenány pouze lidské potřeby a orientační body, ale také „zájmy“ zvířat a rostlin. Taková mapa pak nepůsobí jako hotový a objektivní obraz reality, ale spíše jako vrstvený palimpsest – prostor, do něhož se postupně zapisují různé pohledy a potřeby jeho obyvatel, přičemž starší vrstvy nejsou zcela vymazány, ale zůstávají čitelné pod těmi novějšími. Právě tuto představu lze ve výuce využít k tomu, aby si žáci uvědomili, že mapa není neutrálním otiskem skutečnosti, ale vždy výsledkem výběru a perspektivy: někdo rozhoduje, co bude zvýrazněno a co zůstane na okraji. Na tomto základě lze otevřít debatu

o tom, že podobně fungují i další kulturní artefakty – včetně literárních textů –, které realitu nejen zobrazují, ale zároveň ji přepisují a spoluutvářejí naše porozumění světu.

- Některé básně ve sbírce tematicky reflektují válku na Ukrajině – autorka se narodila v Kyjevě a do České republiky se s rodinou přestěhovala v devíti letech. Například básně „Mráz a slunce“ či „Rostliny, které žily v galerii“ nacházejí poetická vyjádření pro prožitky spojené s konfliktem a ztrátou. Tyto texty mohou sloužit jako citlivý vstup k otevření diskuse o této válce.

- Z básní sbírky lze „vyčíst“ obraz implikované autorky – její zájmy, životní zkušenosti, kulturní zakotvení v České republice i kosmopolitní orientaci. Tento implicitní portrét je možné srovnat s empirickými fakty o autorce a využít ho k diskuzi o tom, jak se osobní zkušenost a sociokulturní pozadí odráží v umělecké tvorbě. Na této bázi lze dále rozvíjet debaty o tom, kdo dnes píše současnou poezii, co znamená být básníkem či básnířkou v 21. století a jakou roli poezie hraje ve světě charakterizovaném rychlým technologickým vývojem a informačním přetížením.

- Sbírku doprovázejí ilustrace Mariko Gelman, multidisciplinární umělkyně působící nejen v Praze, ale i v zahraničí (např. v Japonsku), jejíž práce jsou prezentovány v mezinárodním galerijním kontextu. Vizuální stránka knihy je výraznou součástí celku: ilustrace s básněmi vstupují do citlivého dialogu, nejsou jejich doslovným „překladem“, ale volně na ně reagují a rozvíjejí jejich atmosféru. Ve výuce se tak otevírá prostor pro propojení poezie a výtvarné výchovy – například k úvahám o tom, v čem se ilustrace poezie liší od ilustrování prózy, jakým způsobem může obraz pracovat s významovou otevřeností básnického textu a jak vizuální složka ovlivňuje čtenářovu interpretaci. Nabízí se rovněž aktivita, v níž žáci sami vytvářejí vlastní vizuální interpretace vybraných básní a reflektují rozdíly mezi obrazem „vysvětlujícím“ a obrazem, který s textem vstupuje do dialogu.

- Sbírka otevírá otázky vztahu člověka ke zvířatům a sleduje, jak se tento vztah proměňuje v prostředí města. Často kontrastuje zvířata „svobodná“ navzdory lidské dominanci s těmi, jejichž životní možnosti člověk zásadně omezuje – např. pes zavřený na balkóně, kočky samy v bytě během nepřítomnosti majitelů, myši v laboratořích či pávi, kterým se zastřihují křídla. Tyto situace umožňují otevřít hlubší debatu o etice soužití s jinými druhy, morálních aspektech našich každodenních rozhodnutí a o hranicích „péče“.

- První a poslední báseň sbírky („Zvířata přicházejí do města“ a „Zajíc, který má blízko k zemi“) vytvářejí jakýsi rámec celého díla: „komunikují“ mezi sebou tematicky i obrazově a otevírají otázky vzájemného soužití, respektu a porozumění – jak mezi různými druhy, tak mezi jednotlivými částmi textu a čtenářovou zkušeností.

Evokace
(celkem 4 min.)

Jazyk a moc pojmenování (4 min.)

Na tabuli je napsána či promítnuta věta:
„Lidstvo obydlelo / zamořilo planetu Zemi.“

Otázky:

- *Co se stane, když upřednostníme jedno z červených slov?*
- *Změní se realita, nebo jen náš pohled na ni?*

Uvědomění
(celkem 38 min.)

První čtení – východisko básně (5 min.)

Žáci se rozdělí do 5 skupin, každý ze skupiny má k dispozici vlastní výtisk básně *Novodobé dějiny měst* bez poslední strofy. Ta je totožná pro všechny skupiny. Napříč skupinami se však liší zadání přístupu „jak“ báseň číst (viz dokumenty v příloze). Po přečtení básně bude také jejich úkolem zkusit odhadnout, které konkrétní zvíře se za plurálem „my“ v básni skrývá a ve skupině se o tom krátce poradit.

Skupina A
Čtěte text jako výpověď někoho, kdo nemůže odejít, i kdyby chtěl.

Skupina B
Čtěte text s vědomím, že mluvčí zná lidský pohled, ale nesouhlasí s ním.

Skupina C
Čtěte text jako příběh dějin modernity: měst, průmyslu, migrace, globalizace.

Skupina D
Čtěte text jako obhajobu vlastní existence v dějinách, které někdo jiný pojmenoval.

Skupina E
Čtěte text jako výpověď někoho, kdo žije „vedle“ lidského světa.

Odhalení poslední strofy (3 min.)

Vyučující rozdá žákům výtisk poslední strofy básně (popř. jej promítne) → *Jaký konkrétní živočich je tedy mluvčím (lyrickým subjektem) básně?*

Pokud žáci sami nedojdou k tomu, že „pontská myš“ = potkan, učitel může napovědět → *Když se odborný název dostane do běžného jazyka, může dojít k jeho zkrácení. Jak by se tohle pojmenování mohlo „smrsknout“ do jednoslovného názvu?*

Druhé čtení – analýza básně (20 min.)

Každá skupina obdrží jeden společný pracovní list se sadou otázek k básni. Dvě otázky jsou společné všem skupinám napříč třídou, zbylé tři otázky jsou unikátní pro každou skupinu. Žáci o otázkách diskutují, značí si do vlastních výtisků básně a odpovědi na otázky zapisují rovněž tam.

Skupina A *(nemožnost odejít)*
Otázky společné všem:

1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:

1. *Je město v textu spíš útočiště, past, nebo obojí?*
2. *Jak se lidská přítomnost propisuje do každodenní existence mluvčího?*
3. *Má někdo právo požadovat, aby jiný „odešel“, když to není možné?*

Skupina B *(znalost lidského pohledu a nesouhlas s ním)*
Otázky společné všem:

1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:

1. *Jak mluvčí ukazuje, že rozumí lidskému světu?*
2. *V čem se lidský pohled jeví jako zjednodušující?*
3. *Co znamená argument „i když ne horší než člověk“?*

Skupina C *(dějiny modernity)*
Otázky společné všem:

1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:

1. *Proč text jmenuje konkrétní roky a města – co to dělá s čtením básně?*
2. *Jak text ukazuje, že globalizace se netýká jen lidí?*
3. *Jak se v textu potkává věda, technologický pokrok a násilí?*

Skupina D *(obhajoba existence a nevlastní jazyk)*
Otázky společné všem:

1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:

1. *Proč mluvčí zdůrazňuje péči o své staré a zraněné?*
2. *Jakými slovy mluvčí popisuje sám sebe – jsou to jeho slova, nebo převzatá?*
3. *Jaké důsledky může nést fakt, že dějiny „pojmenoval" někdo jiný?*

Skupina E *(život „vedle" lidského světa)*
Otázky společné všem:

1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:

1. *Jaké prostory mluvčí obývá a jak se liší od lidských?*
2. *Kde se lidský a nelidský svět dotýkají?*
3. *Jak tato perspektiva mění pohled na pojem „město"?*

Po uplynutí času vyhrazeného na četbu básně a následnou skupinovou práci následuje fáze sdílení a společné reflexe. Výstupy jednotlivých skupin (A–E) se postupně představují a otevírají prostor pro celotřídní debatu nad nastolenými tématy.

Diskusi je vhodné zahájit společnou debatou nad prvními dvěma otázkami, které byly zadány všem skupinám shodně. Následně dostanou prostor jednotlivé skupiny, aby představily své odpovědi na otázky, jimiž se zabývaly samostatně a k nimž ostatní žáci neměli možnost se během skupinové práce vyjádřit.

V případě potřeby zrychlit tempo hodiny lze tento blok zestručnit tak, že si každá skupina zvolí pouze jednu ze svých specifických otázek – tu, která pro ni byla nejzajímavější nebo interpretačně nejpodnětnější – a zaměří se výhradně na její veřejné představení a krátký komentář.

O zvířatech a lidech – tabulka pojmenování (10 min.)

V této fázi hodiny budou žáci pracovat samostatně, poté ve dvojicích.

Učitel promítne (či rozdá) tabulky:

A:

O zvířatech	O lidech
žrát	jíst
přemnožení	populační růst
nechat nakrýt (zabřeznout)	plánované početí (otěhotnět)
regulace populace	demografická politika
utratit	zabít
úhyn	smrt
teritoriální chování	ochrana hranic
invazní druh	migrace

B:

O lidech	O zvířatech
žrát	jíst
přemnožení	populační růst
nechat nakrýt (zabřeznout)	plánované početí (otěhotnět)
regulace populace	demografická politika
utratit	zabít
úhyn	smrt
teritoriální chování	ochrana hranic
invazní druh	migrace

Žáci v tabulce B označí všechna spojení, která by jako tvrzení o lidech nikdy nepřijali. Nejprve pracují samostatně. Po krátké individuální fázi následuje sdílení ve dvojicích. Žáci vzájemně porovnávají, která spojení označili, a snaží se společně pojmenovat, proč právě tato slova ve vztahu k člověku považují za nepřijatelná.

Následuje společná reflexe. Během ní může vyučující položit následující otázky:

- Proč tato slova jako popis lidí odmítáme?
- Co nás tedy opravňuje používat takový jazyk při popisu zvířat?
- Jak se stalo, že o zvířatech takto běžně mluvíme?

Cílem této části není dospět k jednoznačnému závěru, ale uvědomit si, že jazyk není neutrálním nástrojem popisu reality, nýbrž způsobem, jak realitu třídíme, hodnotíme a často tak i nevědomky legitimizujeme určitý typ zacházení.

Uvědomění
(celkem 3 min.)

Kontrapunkt – Zvířata přicházejí do města (3 min.)

V závěru hodiny je využito závěrečné dvojverší úvodní básně sbírky Zvířata přicházejí do města, která nese totožný název. Učitel promítne (či napíše na tabuli) pouze verše:

„Nepotřebujeme, abyste se nad námi dojímali,
stačí, když nám nebudete klást pasti.“

Žáci mají za úkol doplnit větu: „Největší past nemusí být vidět. Někdy je to…“

Větu si mohou zapsat do sešitu nebo ji – zcela dobrovolně – sdílet s ostatními.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

Nakonec přišlo přes Maďarsko odněkud od Černého moře.
prý: pontská myš. Když jsme ho prvně zaslechli,
pískali jsme smíchy a nemohli jsme přestat.
Ale lidé nás neslyšeli,
protože dokážou slyšet jen velmi málo zvuků.

Zvířata přicházejí do města

Přicházíme do měst z hořící krajiny,
z odvodněných polí i docela bezpečných míst,
vedeni rozličnými vůněmi a zvědavostí,
zmateni vydýchaným městským vzduchem.
Stěhujeme se na zkoušku, napořád.

Co se stane s naší divokostí?
Takhle si otázku neklademe,
copak není divokost jen lidský výmysl?
Nikoli hlad, teplá zimoviště,
světlíky a římsy vhodné k nastěhování.

Máme své zvyky, ale umíme je změnit.
Zkracujeme si křídla, učíme se hlasitější písně.
Nepotřebujeme, abyste se nad námi dojímali,
stačí, když nám nebudete klást pasti.

O zvířatech a lidech

A:

O zvířatech	O lidech
žrát	jíst
přemnožení	populační růst
nechat nakrýt (zabřeznout)	plánované početí (otěhotnět)
regulace populace	demografická politika
utratit	zabít
úhyn	smrt
teritoriální chování	ochrana hranic
invazní druh	migrace

B:

O lidech	O zvířatech
žrát	jíst
přemnožení	populační růst
nechat nakrýt (zabřeznout)	plánované početí (otěhotnět)
regulace populace	demografická politika
utratit	zabít
úhyn	smrt
teritoriální chování	ochrana hranic
invazní druh	migrace

Skupina A

Čtěte text jako výpověď někoho, kdo nemůže odejít, i kdyby chtěl.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

/poslední strofa záměrně chybí/

Skupina A *(nemožnost odejít)*

Otázky společné všem:
1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:
1. *Je město v textu spíš útočiště, past, nebo obojí?*
2. *Jak se lidská přítomnost propisuje do každodenní existence mluvčího?*
3. *Má někdo právo požadovat, aby jiný „odešel“, když to není možné?*

Skupina B

Čtěte text s vědomím, že mluvčí zná lidský pohled, ale nesouhlasí s ním.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

/poslední strofa záměrně chybí/

Skupina B *(znalost lidského pohledu a nesouhlas s ním)*

Otázky společné všem:
1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:
1. *Jak mluvčí ukazuje, že rozumí lidskému světu?*
2. *V čem se lidský pohled jeví jako zjednodušující?*
3. *Co znamená argument „i když ne horší než člověk“?*

Skupina C

Čtěte text jako příběh dějin modernity: měst, průmyslu, migrace, globalizace.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

/poslední strofa záměrně chybí/

Skupina C *(dějiny modernity)*

Otázky společné všem:
1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:
1. *Proč text jmenuje konkrétní roky a města – co to dělá s čtením básně?*
2. *Jak text ukazuje, že globalizace se netýká jen lidí?*
3. *Jak se v textu potkává věda, technologický pokrok a násilí?*

Skupina D

Čtěte text jako obhajobu vlastní existence v dějinách, které někdo jiný pojmenoval.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

/poslední strofa záměrně chybí/

Skupina D *(obhajoba existence a nevlastní jazyk)*

Otázky společné všem:
1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:
1. *Proč mluvčí zdůrazňuje péči o své staré a zraněné?*
2. *Jakými slovy mluvčí popisuje sám sebe – jsou to jeho slova, nebo převzatá?*
3. *Jaké důsledky může nést fakt, že dějiny „pojmenoval“ někdo jiný?*

Skupina E

Čtěte text jako výpověď někoho, kdo žije „vedle“ lidského světa.

Novodobé dějiny měst

Pod každým městem leží jiné město.
miliony očí, miliony tlapek, podmáčené tunely,
dlouhé ocásky, kterými v létě můžeš klimatizovat,
po zbytek roku vyjadřovat náklonnost.

Novodobé dějiny měst jsou i našimi dějinami:
v roce 1722 jsme se usadili v Dublinu, v roce 1730 v Londýně,
potom Praha a Vídeň, Paříž a Madrid, průmyslová revoluce,
která hnala chudé do Ameriky v podpalubí parníků,
a potom: New York, New York!

Milujeme velkoměsta.
Ale umíme být skromní, proto žijeme na šesti kontinentech.
Obydleli jsme větší území než člověk. Ten by řekl zamořili.
Proto vyrábí jed se ztuženým tukem a čokoládou,
který tráví naše vnitřnosti, a my pak hledáme vodu,
abychom uhasili ten požár.

Obsadili jsme zemi.
Jíme všechno, staráme se o své staré a zraněné,
ale ve stresu děláme hrozné věci, i když ne horší než člověk.
Lidským bytostem jsme prodloužili život,
ale oni nám nedali ani jméno.

/poslední strofa záměrně chybí/

Skupina E *(život „vedle“ lidského světa)*

Otázky společné všem:
1. *Jak text narušuje představu, že dějiny patří jen lidem?*
2. *Kde v básni vidíme střet moci a jazyka?*

Otázky unikátní pro skupinu:
1. *Jaké prostory mluvčí obývá a jak se liší od lidských?*
2. *Kde se lidský a nelidský svět dotýkají?*
3. *Jak tato perspektiva mění pohled na pojem „město“?*